

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וירא תשפ"ד שנה י | גליון מס' 506

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'אמן' בגימטריה 'הלום'

חכמינו זכרונם לברכה אומרים (ב"ב טז ב) פיי: "אָבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא". פרושים רבים נתנו למאמר זה, וחסבתי להוסיף ולומר ש"אבן טובה" זו מרמזת לעגית אמן.

עגית אמן היא תמצית האמונה שאותה הנחיל אברהם אבינו לדורות. שהלא הוא שהפיץ את האמונה בבורא עולם ואף מסר נפשו על כך. עגית אמן היא אפוא ה'הלום' האהר שהיה תלוי בצוארו, ואף תעיד על כך העבדה ש'אמן' היא בגימטריה 'הלום'.

ואכן כך הוא. האמן היא אבן טובה, שפותחת שערי רפואה בפני האדם. ספורי ישועה רבים זרמו וזורמים אלינו כל העת מפי אנשים שמעידים שהתחזקות בעגית הבריאה להם פדות ורפואה במצבים שונים.

ידועים דברי הקדמונים שהגאלה מתעכבת לפי שאין עונים אמן על ברכות הגאלה (דרך משה' ליום "א). על משקל זה נתן לומר שהתחזקות מעגית אמן על ברכות הרפואה מעכבת את פתיחת שערי רפואה בפני האדם.

ברכות הרפואה אינן דוקא ברכות "אשר יצר" ו"רפאנו", שהרי ברבות מברכות השחר מודים אנו לבורא עולם על החסד שגומל עמנו בחדשו מדי יום את בריאות גופנו התקינה. כך ב"פוקת עורים" אנו מודים על אור העינים, ב"מתיר אסורים" על היכלת להניע את איברינו כרצוננו, וכן הלאה כל ברכה וענינה.

אין ספק אפוא שעגית אמן מדי בקר על ברכות השחר ראויה להגדרה "אבן טובה", אשר כל המקפיד עליה בכל יום, מלבד ש"מיד מתרפא", אף נשמר מכל נגע ומחלה.

אף מפרשתנו נתן להביא רמז נאה על כחה של עגית אמן להביא רפואה לאדם. על הפסוק (יח א): "וירא אליו ה' באלני ממרא", מבאר רש"י שמטרת הבקור היתה: "לבקר את החולה". כאשר נחשב נמצא ש'אלני' - בגימטריה 'אמן'. ואלו 'ממרא' - בגימטריה 'רפא', ללמדנו שעגית אמן היא המביאה רפואה לחולה.

רמז נפלא זה שמעתיו מפי האדמו"ר מברידוביץ שליט"א, שבבית מדרשו שבשכונת בורו פארק שבברוקלין זכיתי לקבע את מקום תפילתי, ובו אני זוכה לענות מדי בקר אמן אחר ברכות השחר של מתפללים רבים.

בקריאת כי "א-ל מלך רופא נאמן ורחמן אלה".
שבת שלום,

298 213 מכונס"ן

בני אמונים

בני תכלה בפרשה

אין להפיר שם החולה

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום" (יח א) פרש רש"י (ע"פ סוטה יד א) שהקדוש ברוך הוא התגלה לאברהם ביום השלישי למילתו כדי לבקרו בחלויו. ויש להבין היכן נרמז בפסוק שהתגלות זו היתה משום בקור חו"לים?

באר רבי שמריה זלמן מלפניק:

כבר אמרו הקדמונים שהנכנס לבקר את החולה לא יזכיר את שמו, "פן נגזר על השם הזה שימות" (ראה זוה"ק נח טט ב, וראה עוד ברכות לד א וביעיון יעקב' שם). ומפני כך אף אמרו חכמים (ר"ה טז ב) ששנוי שם החולה קורע את גזר דינו. לאור זאת יש לומר שמכך ששמו של אברהם לא הזכר בפסוק זה, למדו חכמים שהקדוש ברוך הוא נראה אל אב"ר הם כדי לבקרו בחלויו (נחלת יעקב - אבני שהם' [אמשטרדם תפ"ד] אבני שהם אות :).

על מי התפלל אברהם

"ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע; אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבך" (יח כג-ד)

פתח אברהם אבינו בבקשה מועטת, שלא ימותו צדיקי סדום יחד עם רשעיה, ורק לאחר מכן הגדיל לבקש שיגנו הצדיקים על הרשעים שבקרבך. מדוע?

באר הפתב סופר:

ידע אברהם אבינו שאם יכלל בתפלתו את הצדיקים, לא תועיל תפלתו אלא בעבורם, שהרי כלל נקוט בדינו: 'תפלה עושה מחצה' (ויק"ר י ה). לפיכך הקדים ואמר: "האף תספה צדיק עם רשע", כלומר: על הצדיקים איני צריך להתפלל, שהרי ראויה זכותם להגן בעדם. ותפילתי מכוננת רק על רשעי

העיר סדום, שינצלו בזכות הצדיקים שבקרבך.

'דין האמת' על תקף מידת הדין

"ותבט אשתו מאחרי ויהי נציב מלח" (יט כו)

במסכת ברכות (נד ב, וראה שו"ע או"ח ריח ה) נאמר כי הרואה את אשת לוט שגהפכה לנציב מלח מברך שתי ברכות: "ברוך דין האמת" על מידת הדין שפגעה בה, ו"ברוך זוכר את הצדיקים" על שזכר את אברהם ובזכותו הציל את לוט, כפתיב (להלן פס' ט): "ויזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה".

תמה ה'הפץ חיים': הרי פסק ה'שלחן ערוך' (או"ח רכה ט) שפינו שברכת 'דין האמת' התחזקה לעתות צער, אין לברכה על גוי שמת, ומדוע תקנו לברכה על אשת לוט?

ובאר: אכן, איננו מברכים "דין האמת" על צרתה של אשת לוט, אלא על הצער המתעורר בלב האדם בעקבותיה בראותו את תקף מידת הדין שהתגלה במיתתה, עד שאפלו זכותו של אברהם אבינו, דוד בעלה, לא עמדה לה להנצל מהענש (שער הציון ריח כב).

מדברים אלו משמע שאלמלא תקף מידת הדין היתה מגנה זכותו של אברהם הצדיק על אשת בן אחיו, ומכך למד בעל ה'חשוני חמד' (ספה נג ב) כי ישנה מעלה יתרה לקחת כשדון בחור שיש לו דוד צדיק.

סבה נוספת לכך שמברכים "דין האמת" על אשת לוט, באר רבי משה ליב שחר, היא לפי שבעקבות מיתתה ילדו בנותיה את עמון ומואב, דבר שהיה בהמשך סבה שהובילה לחרבן ירושלים. כפי שאמרו חכמים (סנהדרין צו ב) שכששמעו עמון ומואב שגרו בשכנות לירושלים את נביאי ישראל מתנבאים על חרבן, שלחו להודיע זאת לנבוכדנצר ועודדוהו לעלות לירושלים ולכבשה (אבני שהם').

שהקנינו את הענינה. רוח סתוית קלילה נשבה, והיא המתנה למשב ער שישיע לה השלים את משימתה. המכתב היה אחוז ברפיון בין אצבעותיה, ומשאף החלה הרוח להתחזק הניפה את ידה אל על ופתחה את כף ידה.

המכתב התעופף באחת אל האויר הפתוח, התערבל עם הרוח ונשא לנבחים. דקה ארצה התבוננה בו עד שהוא נעלם באפק הרחוק.

כמה ימים לאחר מכן יצא יצחק יחיאל דוידוביץ, מבחירי תלמידי ישיבת מיר הנודעת, לשוח בשדה לעת ערב. הוא עסק באותה עת בסגיה קשה וסבוכה, וקוה כי במרחב הפתוח יגיע לצלילות הדעת הראויה שתוביל אותו להבנת הסגיה.

מהלך היה לאטו כששפתותיו דובבות בתורה, ולפתע נתקל מבוטו במעטפה לבנה המשלכת בין השיחים שבצד הדרך.

ש'מא זכוני מן השמים במצות השבת אבדה?! הרהר הבחור בלבו, והתכופף להרים את המעטפה, הביט בפתכת הרשומה על גביה והפתע כי שם הנמנע הוא לא אחר מ"אבינו שבשמים".

הבחור התלבט מאד אם מתר לו לפתח את המכתב. במחו הלמדני העלה סברות לכאן ולכאן, ולבסוף החליט לפתח. בנשימה עצורה הוא קרא את תוכן המכתב שבמעטפה, לבו הרגיש כאב בכאבה של הנערה, ודמעות זלגו מעיניו.

הבחור קרא את המכתב שוב ושוב. הדברים שנכתבו בו דברו בעד עצמם, והוא הבין כי לא דבר ריק הוא שמפל תושבי מיר, יהודים כגויים, מן השמים זמנו את המכתב דוקא לידיו, והוא החליט להועץ בענין עם מורו ורבו.

ביד רועדת הגיש את המכתב לראש הישיבה הנערץ. הרב הכיר את הנערה טובת הלב ואת משפחתה המיחסת, ואף הוא הצטרף לתחושת לבו של הבחור כי זו המיעדת לו מן השמים. אמנם היא היתה מבגרת ממנו בשש שנים, אך לא היה די בפרט 'שולי' זה כדי לעמעם את המסר הברור שגשגל משמים - תרתי משמע. וכך, זמן מה לאחר מכן הקימו השנים בית גאמן בישראל.

דמעות של גיל שטפו את עיניה של הכלה בעמדה תחת חפתה. הנה כי כן, מכתבה הגיע אל היעד הנכון והיא זכתה להקים בית עם בחור בן תורה מפלג כשאיפתה.

כפי שחלה, לא עברו ימים רבים, ורבי יצחק יחיאל בעלה התעלה למעלות גדולות בתורה וביראה, עד שהתמנה למנהל רוחני בישיבת מינסק ואף זכה להעמיד תלמידים גדולים בתורה וביראה - בהם הגאון הנודע רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל, מי שלימים שח את הספור המפלא למקורבו, ויהי לפלא.

לשכנעה להענות להצעות שונות שלא דרשו נדונה, אולם הם היו רחוקים מלהשביע את שאיפתה הגדולה, להקים בית גאמן בישראל על אדני התורה, ולהיות "עור כנגדו" לבן תורה ותלמיד חכם שיקדיש את חייו ללמד וללמד, להבין ולהשפיל, לשמר ולעשות ולקיים את דברי התורה הקדושה. וכך השנים נקפו והיא נותרה בודדה - חפצה בתלמיד חכם, ויהי מה!

באחד הימים, בעודה יושבת בחדרה וקוראת פרקי תהלים ברגש, עלה לפתע בדעתה רעיון מוזר ובלתי שגרת: היא החליטה לכתב מכתב לבורא העולם, אביה הרחום - קל חי ומים תמיד - ולבקשו לבוא לעזרתה.

ידעה הנערה כי הקדוש ברוך הוא שומע תפלת כל פה והוא אינו זקוק למכתב כזה או אחר כדי למלא את משאלתה, אך למרות זאת החליטה לכתב את המכתב, מתוך מחשבה כי גם אם אין בו צורך לתפלה, תהיה בו תועלת גדולה עבורה לפרק את מטען כאביה שפכל שעברו השנים הלק ויתפח וכבר נעשה כבד משא.

במשך שעות אחדות ישבה הנערה לצד השלחן וכתבה לקדוש ברוך הוא במפרט על אודות מצבה; היא בטאה את שאיפותיה הגבוהות ואת התעקשותה שלא לוותר עליהן, ספרה על הקשיים הרבים שחווה עד כה, מראשית שנות יתמותה ועד עתה.

בהיותה יושבת, בוגרת, בודדה וגלמודה. אחר שפכה עלי גליון את תפלותיה הרבות לזכות בבצל תלמיד חכם, חרף נדניתה הדלה, ולהקים בית גאמן בישראל.

את מכתבה הנרגש סימה במלים שנכתבו בדם לבה: "אתה ה', אבי יתומים וידן אלמנות, מפרנס עניים ומגביה שפלים, אנא הענה לתפילתי ומצא עבורי חתן ראוי. בד לבד בטחתי, אנא עשה שלא אבוש ולא אפכל לעולם ועד!"

משסימה את מלאכת הכתיבה, חשה הקלה גדולה, כביכול המטען הכבד שנשאה נפרק מלבה ועבר לשכן בגליון הנייר שלפניה.

את גליונות הנייר שנמלאו בשורות צפופות מדם לבה, הכניסה בתוך מעטפה מארכת אשר בצדה האחד כתבה: "לאבינו שבשמים", ובצדה השני רשמה את שמה ואת כתבת מגוריה בעירה מיר.

מביתה יצאה הנערה אל השדות הפתוחים

בעירה הנודעת מיר התגוררה נערה חכמה וצדקת, אשר בגיל צעיר התייתמה מאביה ונאלצה לצאת לעבד כדי לכלכל את אמה ואת אחיה הצעירים. את משפחתה הדלה הקדישה בעקור לכלפלת בני משפחתה, אולם מעט ממנו היא הרשתה לעצמה לשמר למלוי משאלת לב רחוקה שהיתה

הבחור קרא את המכתב שוב ושוב. הדברים שנכתבו בו דברו בעד עצמם, והוא הבין כי לא דבר ריק הוא שמפל תושבי מיר, יהודים כגויים, מן השמים זמנו את המכתב דוקא לידיו, והוא החליט להועץ בענין עם מורו ורבו.

המבנה ששמש את ישיבת מיר בעירה מיר שבבלארוס

נצורה בלבה. ידעה הנערה היטב את הכלל הידוע כי "אם אין אני לי מי לי", ומאחר שלא היה לה אב שיחסף עבורה לצרכי נשואיה, נאלצה היא לדאג לעצמה - בעצמה...

כאמור, משפחתה היתה צנועה, והחלק שיכלה להפריש ממנה לעתידה היה קטן בהרבה מהחלק שנאלצה להפריש לכלפלת משפחתה. כך, גם לאחר שנות עבודה לא מועטות, בהגיעה לפרקה לא היה ברשותה הסכום הנדרש לבת ישראל כשרה המבקשת להכנס לחפה בכבוד עם חתן הגון וירא שמים.

שדכנים דגולים הדפקו על דלתה ונסו

אמירת ברכות השחר בצותא

כדי לעמוד במכסת עניית תשעים אמונים שקבעו חכמים, נהגו לברך ברכות השחר בבית הפנסת בצותא, באופן שהאחד מברך בקול רם וחבריו עונים אמן על ברכותיו, ולאחר מכן אחד מהעונים עומד ומברך את ברכותיו וחבריו עונים אמן, וכן עושים כל בני החבורה בזה אחר זה.

מקורות ובאורים:

מנהג זה מובא בשלחן ערוך (או"ח טו), וכתב השערי תשובה (שם ו) שמנהג זה התחדש בימי הביניים, וראה בשו"ת מבי"ט (סי' קפ) שמנהג זה נוסד על רבי ישראל די קוריאקל, מגדולי צפת בזמן הביניים יוסף. ביסוד המנהג באר המגן אברהם: "נראה לי שעושים כן כדי לענות תשעים אמונים", והביאו דבריו השו"ע הרב (שם ט) והמשנה ברורה (שם יג). הצריך להשלים את מכסת תשעים אמונים באמצעות שמיעת ברכות השחר, מלמד שלדעתם מכסת תשעים אמונים שקבעו חכמים נאמרה על אמונים הנענים אחר הברכות, ויש לענות תשעים אמונים על ברכות מלבד האמונים שעונים על קדיש. ואכן במענה לאדם ששאלו כיצד נתן לעמוד במכסת תשעים אמונים על ברכות ביום, כותב הרמ"ע מפאנו (בשו"ת, סי' קיט) כך: "ומה טוב להנהיג ששליח צבור יברך ברכות השחר בקול רם, והעונים יכנונו שלא לצאת ידי חובת ברכה. ולא זו בלבד אלא חברים הישנים בחדר אחד, וכגון הגי' ציפי דבי רב' [תלמידי חכמים הישנים בבית המדרש, ראה ברכות כה ב, ורש"י שם ד"ה ציפי] ישכימו לברך כל אחד לעצמו וחבריו יענו אמן, ואחרי כן אל בית אלקים יהלכו ברגל. ומי שמברך לעצמו ואחרי כן אשתו ובניו גדולים וקטנים מברכים לו כהאי גוונא, אין לה רעים אהובים יותר מאלה, והוא הדין למברכים בבית הפנסת זה אחר זה לזכות את הרבים שיענו אמן בכנופיא", והמגן אברהם (שם) צין לתשובה זו.

בפרוש הרמ"ז על הזכר (גילף רפה א) ז"ק מלשון הפתוב (ישעיה כו ב): "שמר אמונים", שמבין כל הדברים שבקדשה שקבעו חכמים לומר בכל יום יש להמתין רק לעניית אמן [ראה רש"י בראשית לז יא שהמלה "שמר" בכתוב זה מתפרשת מלשון המתנה]. שכן לעמוד בשאר המכסות שנתנו חכמים לדברים שבקדשה: מאה ברכות, ארבע קדשות ועשרה קדישים, אין צריך בהתאמצות מיחדת, אלא כל המתפלל שלוש תפלות במנון בכל יום, צובר בדרך כלל את המכסה הנדרשת. ומסים הרמ"ז פי בעקבות כך הוא נוהג כדברי השו"ע לברך ברכות השחר בצותא מדי יום, ומוסיף שמנהג זה הוא "מנהג ותקין בארץ ישראל". מנהג זה הלקה והתפשט בתפוצות ישראל, וכפי שכתב החיד"א (ברפי יוסף או"ח תרע"ב): "וכידוע נתפשט המנהג בכרכים ועירות גדולות".

בהגהות בני אבא על ספר פתורא דאבא' למהרח"ו (ענין ברכות השחר אות ו) הוסיף וכתב שאף אם נסבר שעניית אמן אחר הקדיש כלולה אף היא במנון תשעים אמונים, עדין יש להקפיד על מנהג זה, לפי שאות מכסת תשעים האמונים יש לסים לפני תפלת שמונה עשרה של שחרית, ואין כל דרך לעשות זאת זולת בקיום

מנהג זה.

רבי חיים ויטאל מעיד על רבו האר"י הקדוש כי היה מרבה לענות אמן אחר אנשים שברכו ברכות השחר בבית הפנסת, וכך הוא כותב: "וכשהיה בבית הפנסת, והיה איזה אדם מברך ברכות השחר, היה יושב ושומע ועונה אמן, ואף אם היה באמצע התפלה היה פוסק ושוחק ועונה אמן, ואפלו אם היו המברכים רבים" (פרי עץ חיים' שער הברכות פרק ז, וראה שם שגראה מדבריו שהמברכים בבית מדרשו של האר"י היו מברכים בפניו אף 'ברכות התורה'). המקבל רבי מאיר פפירש מביא אף הוא את הנהגת האר"י הקדוש לענות אמן אחר ברכות השחר של אנשים רבים, אלא שהוא מפרט ש"אפלו היו [המברכים] מאה היה עונה אמן אחריהם" (אור צדיקים' ו ב, וכו העתיק בשערי תשובה' או"ח ו ה). בעקבות כך אף פוסק הר"מ פפירש: "צריך השומע ברכות השחר לענות אמן, אפלו שמען מאה פעמים" (אור הישר' עמוד העבודה ז יא).

ואולם בשו"ת מהרשד"ם (או"ח סי' א) ובשו"ת המבי"ט (סי' קפ) ערערו על מנהג זה וכתבו שאם מתקבצים כמה אנשים לברך יחד, ראוי שאחד יברך ויציא את השאר ידי חובתם. לדעתם כל השומע ברכה מחברו וחוזר ומברכה לעצמו, אף שיכול היה לצאת ידי חובתו בשמיעתה, הרי זו "ברכה שאינה צריכה". וראה בשערי תשובה' (שם ו) שחש לדבריהם והעלה שלכתחלה לא יתאספו המברכים זה לצד זה, אלא כל אחד ברוך ממקומו.

ואולם מלבד שהשלחן ערוך לא פסק כן, כבר הביא המשנה ברורה' בשם שו"ת 'תשובה מאהבה' (ח"ב סי' ריב) שפיוס שאין אנו נוהגים לצאת ידי חובת ברכות השחר בשמיעתן מפי השליח צבור, לכלי עלמא אין לחוש לברכה שאינה צריכה בקיום מנהג זה.

והנה הפרי מגדים' (סי' ו א"א ט) כתב שראוי שרק הש"ץ יאמר את ברכות השחר בקול רם באופן שישמעו כל הצבור ויענו אמן. ואולם ראה בשו"ת 'דברי ישראל' (או"ח סי' כ) שהמעין בדבריו יראה שאין פונתו לקרא תגר על המבקשים לנהג במנהג הקדמונים, כי אם שלא יעמדו נערים שאין להם לשמם ויברכו בקול, וכך יפריעו למהלך התפלה. ומכל מקום כבר כתב המשנה ברורה' (שם יג) שהנוהגים שכל אחד מהצבור אומר את ברכותיו בקול, יש להם על מה שישמכו.

וכבר ידוע ומפורסם שרבים מגדולי ישראל נהגו להקפיד על הנהגה זו, ואף בעל 'שבט הלוי' בדברים שנשא בפני המתכנסים בכנוס לחזק עניית אמן בחדש אלול תש"ע, התייחס למנהג אמירת ברכות השחר בחברותא, וכה אמר: "מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים כל ברכות השחר בצבור. גם סדר הברכות שלפני ברכת הנותן לשכוי בינה ואילך. והיו כל הקהל מברכים הברכות בצותא חדא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחר כך היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתפך בתקופות האחרונות, וידידנו החשוב הרב יעקב דב מרמורשטיין הי"ו, זכה לאחז בעץ החיים של זכוי הרבים בפעלתו לחזק עניית אמן, וברצונו להחיות וליסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת 'שכחום וחרזו ויסדום' (שבת קד א). אף בעל 'אילת השחר' הנהיג מנהג זה במנון שהתקיים בביתו (נוטרי אמן' ח"ב עמ' 26).

מסירות נפש שהצילה נפש

למטתה כשגרונה נחר מצמא ממשך.

לאחר דקות מספר נרדמה הילדה, והנה חלום... בחלומה היא רואה את אמה ע"ה כשפניה מאירות: "בתי", היא אמרה לה, "הלא תדעי עד כמה פעלה התגברותך במרומים! קבלתי רשות לגלות לך כי זכות זו הועילה עד מאד לכלל ישראל, ואף הצליחה לפעל ישועה כנגד הטבע לחברתך החולה".

'חברתי החולה?' הרהרה הילדה תוך כדי חלום, היא לא ידעה במה מדבר. וכאן שחה האם לבתה המפתעת כי בת פתחה, חברתה הטובה ביותר, חולה מזה תקופה במחלה האימה מבלי ששתפה בכך איש. "בשרי נא להוריה של חברתך", בקשה האם, "כי בזכות התגברותך לעמד בקבלתך, הבראה בתם ממחלתה הקשה ושוב אינם צריכים לדאג ממצבה..."

החלום נמוג כפי שהופיע, והילדה קמה נרעשת ומבהלת. לא היה לה כל ספק בדבר אמתותו, והיא אף בקשי הצליחה להתאפק עד הבקר מלהתקשר לבית הורי חברתה כדי לספר להם את דבר החלום כבקשת אמה.

בשעה שבע בבקר הפתעו הורי החברה לשמע צלצול הטלפון. הם הפתעו עוד יותר לשמע מעבר לקו את ספורה של הילדה היתומה, ספור שגברים היו בו דברי אמת. כך, למרות שעד כה נסו להסתיר את דבר מחלתה של בתם, נאלצו עתה להודות ולספר בקול רפה לחברתה כי כבר כמה שבועות שבתם הולכת ובאה לסרוגין מביתם לבית החולים בעקבות מחלה קשה שהתגלתה בגופה.

הרופאים לא חזו להם טובות, והיו מהם שכבר חזו כי קצה של הילדה קרב. עתה הפיח החלום הנפלא רוח של תקווה בהורים הכאובים. ואכן, למרבה הנס, זמן לא רב לאחר מכן נרפאה הילדה לחלוטין ממחלתה ושבה לחבש את ספסלי בית הספר בריאה ושלמה.

הספור המרגש שלפניכם ספר מפי הרבנית קניבסקי ע"ה כשלושה שבועות לפני פטירתה, בשיחה נדירה ומיוחדת שהעבירה למאות מחנכות, בתוך כנוס חזוק והתעוררות שנגער על ידי 'בני אמונים' בחדש אלול תשע"א (הובא גם בהגש"פ 'חשוקי חמד' עמ' סזז).

הספור ארע בבית אחת מן המשפחות הנכבדות בארצות הברית, אשר חותה טרגדיה נוראית בפטירת אם המשפחה בקצור ימים ושנים והותירה אחריה יתומים צעירים, מהם קטנים שלא טעמו טעם חטא.

לאחר השבעה התאספו ילדיה ובקשו לקבל על עצמם חזק מיד לעלו נשמת האם. כל ילד בתורו הכריז על קבלה מיוחדת שקבל על עצמו לזכותה של האם הצדקת. והנה, כשהגיע תורה של אחת מן הצעירות בבנות, הפתעו כלם לשמע הקבלה המיוחדת והלא-פשוטה שקבלה על עצמה: לא לברך שום ברכה מבלי שמישהו יענה אמן אחריה!

ספק אם ידעה הילדה עד כמה מעגנת קבלה זו בדברי הפוסקים (ראה רמ"א או"ח קסז ב). ספק אם שמעה על גדולי ישראל, שהקפידו על כך. אולם אין ספק שהיא חוננה משמים בתעצומת נפש מיוחדת. בני משפחתה שהיו בטוחים שהיא לא תצליח לעמד בקבלתה, הפתעו לראותה דבקה בה במלוא הרצינות, ובמשך כמה חודשים עומדת בה בהצלחה רבה.

באחד הלילות נצב בפני הילדה נסיון קשה עד מאד; באישון לילה התעוררה משנתה כשתחושת צמאון עז צורבת את גרונה. היא הייתה מוכרחה להרוות את צמאונה במעט מים, אולם נאלצה להמנע מכך אחר שלא מצאה מי שיענה אמן אחר ברכתה. בני הבית נמו את שנתם, ולהיערם לא עלה בדעתה.

הצמאון הלך וגבר והציק לה עד מאד, והיא, בגבורת נפש עלאית שאינה מצויה אצל ילדים בגילה, המתינה. בלבה כבר עלו מחשבות לותר... רק הפעם... אולם היא עמדה בנסיון בגבורה, והיא שבה

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

שערי גן עדן

חכמים (שבת קיט ב) הבטיחו שכר מפלא ומיחד למקפיד לענות אמן פראוי: "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שנאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים, אל תיקרי שמר אמונים' אלא שאומרים אמן".

בפסוק נאמר בסתם: "פתחו שערים", ומנין למדו חכמים שהכונה לשערי גן עדן? באר ה'בני שלשים' כי למדו זאת מכך שהמלים "אמן בכל כחו" הן בגימטריה "גן עדן" (לקוטי בני שלשים עמ' קעד).

חיי העולם הבא

על השאלה מאיזה גיל זוכה קטן מישראל שגופטר לחיי העולם הבא, משיב התנא רבי מאיר (סנהדרין קי ב): "משעה שיאמר אמן". רמז לדבריו דרש הרבי מקוסוב מדברי יוסף לאחיו (בראשית מב ב): "ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם", בזכות מה "אחיכם הקטן" זוכה לבוא "אלי" לעולם הבא? בזכות: "ויאמנו דבריכם" - שמלמדים אותו לענות אמן (לקוטי בני שלשים מנצח).

ה'בני שלשים' כ"ג בחשוון תרע"ב

רבי יהוסף רוטנברג נולד בשנת תר"ג לאביו רבי צבי מטויסט [טלוסט] שהיה נכדו של האדמו"ר רבי צבי הירש מזידיטשויב. כבר בצעירותו יצא שמו כעלוי ובהיותו כבן שלוש עשרה נלקח כחתן לביתו של רבי משלם פיש מטאהש. לאחר פטירת חותנו בשנת תר"ג, מלא את מקומו כרבה של טאהש, ולאחר מכן כהן כרב בדעברצין.

הסתופף בצלו של דודו האדמו"ר רבי יצחק איזיק מזידיטשויב, וכן בצלם של בעל הדברי חיים מצאנז, ובעל הייטב לב' מסיגט. בשנת תרנ"ז הכתר לרבה של קוסוב, בה החל לכהן באדמו"רות ויסד את שושלת קוסוב. כתב חידושים רבים שרבים אבדו בשואת יהדות אירופה, ולא נותר ממנו כי אם ספרו 'בני שלשים'.

נפטר בכ"ג בחשוון תרע"ב ומנוחתו כבוד בבית העלמין בקוסוב.

מצבת רבי הראשון מקוסוב, בעל ה'בני שלשים'